

TURUN YLIOPISTO
Kliininen laitos

JÄRVELIN, JUHO: Laskimotukosten ehkäisy jalkakirurgiassa

Syventävien opintojen kirjallinen työ, 31 s.
Ortopedia ja traumatologia
Joulukuu 2015

Tämän kirjallisuuskatsauksen aiheena on laskimotukosten ehkäisy nilkkaan ja jalkaterään kohdistuvien (eli jalkakirurgisten) operaatioiden ja vammojen yhteydessä. Laskimotukos joko alaraajan syvässä laskimossa tai keuhkoissa on tunnettu kirurgian komplikaatio, joka voi pahimmillaan johtaa potilaan kuolemaan. Lonkan ja polven alueen kirurgiaan tiedetään liittyvän selvä laskimotukosten esiintyvyyden lisääntyminen, ja lääkkeellinen ehkäisy näissä toimenpiteissä onkin rutiinia. Sen sijaan laskimotukoksia jalkakirurgisilla potilailla on tutkittu vähemmän, eikä ehkäisyn tarpeellisuudesta tällä potilasryhmällä olla yksimielisiä.

Tätä kirjallisuuskatsausta varten haettiin Medline (Pubmed) -tietokannasta aihepiiriä koskevat julkaisut ilman aikarajoituksia. Aineistoon perehdyttiin etsien vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Mikä on laskimotukostaudin riski jalkakirurgisissa toimenpiteissä ja onko esiintyvyydessä eroa vamman vuoksi tehdyissä vs. kiireettömissä leikkauksissa? Onko jokin potilasryhmä erityisesti laskimotukostaudin ehkäisyn tarpeessa? Jos on, niin kuinka pitkään ja millä menetelmillä ehkäisy tulisi toteuttaa? Kuinka tehokkaita ja turvallisia käytetyt ehkäisy menetelmät ovat?

Laskimotukoksista jalkakirurgian yhteydessä löytyi 90 kriteerit täyttävää julkaisua. Aineiston mukaan laskimotukosten esiintyvyys on noin 0,3 % tässä potilasaineistossa. Nilkan ja jalkaterän alueen vammoihin, etenkin akillesjänteen vammoihin, liittyy erityisesti koholla oleva riski. Suurin osa jalkakirurgisten potilaiden laskimotukoksista on kuitenkin distaalisia ja oireettomia syviä laskimotukoksia. Laskimotukoksen riskiä lisäävät muun muassa korkea ikä, oheissairastavuus sekä ylipaino. Rutiininomainen laskimotukosten ehkäisy jalkakirurgisilla potilailla ei näytä olevan perusteltua, mutta jos potilaalla on laskimotukokselle altistavia riskitekijöitä, tulisi ehkäisyhoitoa harkita pienimolekyylisen hepariinin ja mekaanisten ehkäisykeinojen yhdistelmällä. Tulevaisuudessa myös oraaliset antikoagulantit voivat olla varteenotettava vaihtoehto laskimotukosten ehkäisyssä. Aiheesta tarvitaan lisää laadukkaita kaksoissokkoutettuja tutkimuksia, jotta jatkossa osattaisiin entistä paremmin kohdistaa oikea hoito oikealle potilaalle.

Asiasanat: Veritulppa, ehkäisy, ortopedia, traumatologia